

7210* DIŽ S ASLAPES CLADIUM MARISCUS AUDZES EZEROS UN PURVOS

(L.Auni a, 2016)

Latvijas biotopu klasifikators: C.2.1.12.

Sintaksonomija: *Magnocaricion elatae*.

Definīcija: diž s aslapes *Cladium mariscus* audzes ezeru virsma un purvos, kur ir vai ekstsens vieni vai vairāki šādi sugu veidi: *Caricion davalliane* sabiedrība vai citi sugu veidi no savienības *Phragmition communis*.

Biotopa patnība Latvijā: nav konstatēti šādi sugu veidi, taču sastopams kā ains zū purvos un avotos.

Izplatība: reti – Piejūras zemienēs, Kurzemes, Austrumlatvijas, Dienvidaustrumu eobotniskajos rajonos (1. att.). Nozīmīgākās vietas atrodas Piejūras zemienēs. Biotops sastopams ezeru seklās daļās, ezeru sliekšņos vai kā ains zū purvos un avotos, reti – senpamestos kdras karjeros.

Aizsardzības vrtība: viens no retākajiem biotopiem Latvijā, kura platība pašreiz ir tikai aptuveni 220 ha jeb 0,003% no valsts teritorijas (Anonymous 2013). Grūti atrast *Acrocephalus paludicola* dzīvotni Latvijā.

Vides faktori un procesi ar funkcionālu nozīmi:

- nepieciešama ar augu barības vielām (galvenokārt ar fosforu) nabadzīga, bet ar kalciju bagātā mitra līdz slapja augtene vai denstilpe. Paaugstinātu kalcija koncentrāciju nodrošina ar kāliju bagātu cilmiežu atrašanās tuvu augsnēs virsmā vai ezera gruntī, augsta gliemežvāku koncentrācija vai ar kalciju bagātu pazemes ūdeņu pieplūdi (Salmiņa 2003, 2009).
- dižajai aslapei optimālais dziļums denstilpēs ir līdz 40 cm dziļumam (Buczek 2005);
- kā ains zū purvos aslape panesams denstlīmeņa svārstības no 15 cm zem līdz 40 cm virs augsnēs (Brink & Achigan-Dako 2012).
- dižā aslape ir izturīga pret degšanu. Tā spēj sekmīgi atjaunoties, ja nodeg auga virszemes daļa (Buczek 2006, Pokorný *et al.* 2010).

Veģetācija: veģetācijas struktūra atkarīga no biotopa un kvalitātes. Latvijā, atklātās vietās ezeros 15–50 cm dziļumā, dižā aslape *Cladium mariscus* veido biežas monodominantas audzes, kurās citu sugu klātbūtne ir nēģīga (2. att.). Šeit dižā aslape veido spēcīgus enerģētiskos dzinumus. Visbiežāk kopā ar dižo aslapi sastopami helofīti un elodeji. Ezeru sliekšņos dižā aslape kopā ar citiem helofītiem veido saliktu lakstaugu joslu. Dažkārt ir sūnsvārs, ko veido zaļās nasas (*Bryidae*) un sfagni (*Sphagnopsida*). Kā ains zū purvos lakstaugu svārs skrajā līdā biezs, ko bez dižās aslapes veido citas kā ains zū purvu sugas. Var būt labi attīstīts sūnsvārs, ko veido zaļās nasas.

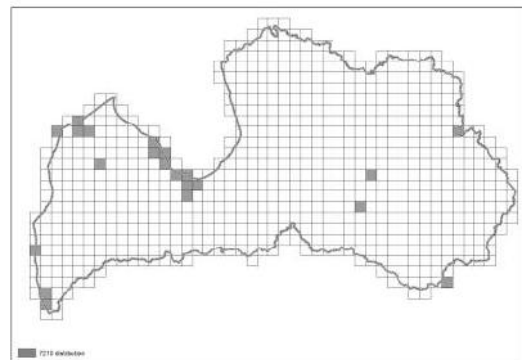
Raksturojošās sugas un **lietussargsugas:** lakstaugi – dominā **dižā aslape *Cladium mariscus***; bieži sastopami: pslēnes *Utricularia spp.*, augstais grāslis *Carex elata*, pkaugu grāslis *C. lasiocarpa*, parastā niedre *Phragmites australis*, rsgān melncere *Schoenus ferrugineus*; sūnas – parastā dižsīrpe *Scorpidium scorpioides*, starainā atskabardze *Campylium stellatum*, Kosona dižsīrpe *Scorpidium cossonii*; mietura es – skarbā mieturte *Chara aspera*, trauslā mieturte *C. globularis*, savtā mieturte *C. tomentosa* (Rudzroģa 1995, Zviedre 2008).

Variānti: nav.

Biotopa kvalitāte

Minimālās prasības biotopam: dižā aslapes *Cladium mariscus* segums ir vismaz 50% no kopējā lakstaugu svārs seguma un biotops aizēms vismaz etrus kvadrātmētrus (3., 4. att.).

Struktūras indikatori: *Cladium mariscus* enerģētiskā dzinumu platība, biotopa platība, kurā *Cladium mariscus* segums >80%. Jo vairāk enerģētiskā dzinumu, un, jo lielāku platību biotops aizēms, jo tā kvalitāte ir labāka. Savukārt citu lakstaugu sugu segumam jābūt nelielam.

1. att. Biotopa 7210* Diž s aslapes audzes ezeros un purvos izplatība Latvijā

2. att. Biotops 7210* Diž s aslapes audzes ezeros un purvos Engures ezerā, kur dižā aslape aug kopā ar parasto niedri (Foto: L. Auniņa)

Funkciju indikatori: *Cladium mariscus* audzes biotops un visi augsti k min tie strukt ras indikatori, k ar augu sugu sast vs.

Atjaunošanas iespju vai kvalit tes uzlabošanas indikatori:

Biotopa atjaunošanas iespjas l dz šim nav apzin tas un Latvij nav izmantotas. Novrots, piem ram, ka, paaugstinot Kaiera ezera dens l meni, diž s aslapes audžu plat bas ka ainajos z u purvos ezera piekrast palielin s.

Apdraudošie faktori:

Ezeros un purvos

-eitrofik cija

Ezeros biotopu visvair k gan tieši, gan netieši apdraud ezeru eitrofik cija, k rezult t ezeri strauj k aizaug un p rpurvojas. Eitrofik cija ir dabisks process, ta u to pa trina ezera dens l me a pazemin šana un bar bas viel m bag tu de u iepl de ezer . Rezult t , diž aslape var izn kt un t s viet aug daž das sl pekli m lošas mitr ju sugas, piem ram, vilkv l tes *Typha sp.* un parast niedre *Phragmites australis*. L dz gi, ar virszemes noteci vai pa gr vjiem purv var non kt papildus bar bas vielas pak peniski radot aslapei nepiem rotus augšanas apst k us (Priede 2016).

-hidromelior cija

Sp c gas susin šanas ietekm ka ainos z u purvos pak peniski k st saus ks, palielin s dens l me a sv rst bas. T p c pav jin s diž s aslapes konkurences sp ja, audzes k st skraj kas un ieviešas arvien vair k ka ainiem z u purviem rakstur gas lakstaugu un s nu sugas. V l k samazin s aslapju vitalit te un augi vairs neveido enerat vos dzinumus. dens l me a pazemin šana ezeros ar var negat vi ietekm t šo biotopu, jo pastiprin s ezeru eitrofik cija.

Apsaimniekošana: ja diž s aslapes vitalit te ir laba, nepieciešams saglab t esošo hidrolo isko rež mu ezer un t sateces basein vai purv un ar to hidrolo iski saist taj teritorij . Gad jum , ja ka ainiem z u purvi pak peniski aizaug ar dižo aslapi, bet priorit dotaj viet ir biotopa 7230 *Ka aini z u purvi* saglab šana, aslapes var p aut, lai samazin tu to segumu. Vair k par š biotopa apsaimniekošanu skat t biotopa 7210 *Diž s aslapes audzes ezeros un purvos* apsaimniekošanas vadl nij s (Priede 2016).

L dz gie biotopi: nav.

P rkl šan s ar citiem Es biotopiem: var atrasties biotop 2190 *Mitras starpk pu ieplakas*.

Latvij paši aizsarg jami biotopu veidi: 2.3. Ka aini z u purvi, 2.5. Ka aini z u purvi ar dižo aslapi *Cladium mariscus*, 4.4. Ezeri un to piekrastes ar diž s aslapes *Cladium mariscus* audz m.

A

B

3. att. Diž s aslapes *Cladium mariscus* audze ezera sl kš (A) un z u purv (B), kas klasific jama k 7210* *Diž s aslapes audzes ezeros un purvos*, jo aslapju audze aiz em vismaz etrus kvadr tmetrus (Foto: L. Auni a)

4. att. Atseviš i diž s aslapes augi nav j nodala k biotops 7210*. Aslapes var b t da a no k da cita biotopa, piem ram 7230 *Ka aini z u purvi* (Foto: A. Namat va)

Literat ra

Conservation Status of Species and Habitats. Reporting under Article 17 of the Habitats Directive. Latvia, assessment 2007-2012 (2013), European Commission, <http://cdr.eionet.europa.eu/lv/ea/art17/envuc1kdw>
Brink M., Achigan-Dako E. G. 2012. Fibres. Plant resources of Tropical Africa 16. Prota
Buczek A. 2006. Siedliskowe uwarunkowania, ekologia, zasoby i ochrona klóci wiechowatej *Cladium mariscus* (L.) Pohl. w makroregionie Lubelskim. *Acta Agrophysica*, 129, 1–126.
Buczek A. 2005. Habitant conditions, ecology, resources and protection of saw sedge *Cladium mariscus* (L.) Pohl. in Lublin Macroregion. *Acta Agrophysica* 9:1-127
Pakalne, M. (red.) Purvu aizsardz ba un apsaimniekošana paši aizsarg jam s dabas teritorij s Latvij . Latvijas Dabas fonds, R ga, lpp.152–157.
Pokorný P, Sálido J, Bernardowá A. 2010. Holocene history of *Cladium mariscus* (L.) Pohl in the Czech Republic. Implications for species population dynamics and palaeoecology. *Acta Palaeobotanica*, 50, 65-76.
Priede A. 2016. Vadl nijas aizsarg jamo biotopu saglab šanai Latvij , DAP, *in press*
Rudzroga A. Haras. Gr m. Kavacs G. (red.). Latvijas Daba, 2. da a. Izdevniec ba „Latvijas enciklop dija”, 144. lpp.
Salmi a L. 2009. Limnog no purvu ve et cija. *Latvijas Ve et cija*, 19, 1–188. Salmi a L., Bambi B. 2008. Apsaimniekošanas ietekme uz purvu ve et ciju. Gr m.: Salmi a L. 2003. The *Cladium mariscus* (L.) Pohl community in Latvia. *Acta Universitatis Latviensis, Earth and Environmental Sciences* 654:23-37
Zviedre E. 2008. Latvijas sald dens mietura u (Charophyta) flora un ekolo ija. Promocijas darbs. Latvijas Universit te, Biolo ijas fakult te